

Kakršno delo, takšen občni zbor

Kakor vsako leto, so tudi letos v januarju in februarju občni zbori sindikalnih podružnic. Nekatere sindikalne podružnice se za občni zbor boljše pripravijo, druge slabše. Občni zbor pa je skoraj povsod odraz celotnega dela, kar nam zelo zgovorno dokazujejo doslej izvršeni občni zbori.

Za primerjavo in dokaz tega vzemimo le dva občna zbora na področju Okrajnega sveta ZSS v Murski Soboti, in sicer sindikalne podružnice Tovarne perila in sindikalne podružnice Mlekoprometa.

Na občnem zboru sindikalne podružnice Mlekoprometa je bilo živahno. Poročila so bila obširna, saj je upravni odbor imel o čem poročati. Sindikalna podružnica je zasledovala delo podjetja ter je skupno z upravo odpravljala razne težave. Skrbela pa je tudi za vzgojo in izobrazbo svojih članov. Tedensko so imeli študijske se-

stanke, na katerih so se zadnje tedne seznanjali s predlogom novega družbenega plana. Zanimali pa so se tudi za politično situacijo v svetu. Sindikalna podružnica je med svojimi člani uvajala tudi kolektivno povezanost in socialistično miselnost. Ob nesreči kakoga člana mu je ves kolektiv priskočil na pomoč z različnimi prispevki. To so le najvažnejše stvari, o katerih je govorilo poročilo.

Tudi diskusija je bila živahna, vsi so želeli govoriti in vsakdo je želel predlagati nekaj boljšega, kar bi prispevalo k izboljšanju dela sindikalne podružnice in podjetja. Podjetje naj bi nabavilo vozilo, da bi se zmanjšali režijski stroški. Treba je razširiti obrat, da bi v bodočnosti poleg drugega lahko v Soboti izdelovali tudi mleko v prahu. Tako tovarno so si že ogledali v Osijeku, kamor so hodili na izlet. Z navdušenostjo, ki so jo pokazali na občnem

zboru — taka navdušenost pa jih je gotovo prevečevala vse leto, ker drugače ne bi mogli doseči takih uspehov — bodo te svoje želje in načrte gotovo tudi uresničili.

O delu sindikalne podružnice Tovarne perila pa ni skoraj nič povedati. Saj so poročila bila kratka in še, kolikor jih je bilo, niso bila pohvalna. Pa ne zaradi tega, ker se morda upravni odbor ne bi hotel hvaliti, temveč zato, ker se ni imel s čim. Omenili so, da je uprava podjetja sklicevala sindikalne sestanke, predsednik in tajnik sindikalne podružnice pa sploh nista vedela, kaj bo na dnevnem redu. So to bili sploh sindikalni sestanki? Upravo podjetja pa je treba vsekakor pohvaliti, ker je vsaj ona čutila potrebo sklicati delovni kolektiv, če upravni odbor sindikalne podružnice tega ni smatral za potrebno. Bilo bi pa še bolje, če bi uprava podjetja pomagala sindikalni podružnici na nogo, saj so ljudje iz uprave tudi člani sindikata. Jasno da pod takim vodstvom o vzgojnem delu — kar je med najvažnejšimi nalogami sindikatov — ni bilo niti govora.

Kaj pa so rekli k temu člani sindikalne podružnice? Pričakovati je bilo, da bodo obračunali s takim nedelavnim odborom in si v novi odbor izvolili delavneje ljudi. Toda slabo zanimanje članstva, kar je pokazala diskusija — saj razen ene, delavke sploh niso diskutirale — ne daje tega upanja. Po taki diskusiji bo novi odbor, čeprav bo imel potrebno voljo in vztrajnost, težko razvil sindikalno življenje na tisto stopnjo, kakor je v tako velikem kolektivnem podjetju potrebno. Občni zbor namreč ni v dovoljni meri ugotovil vzroke nedelavnosti. Tako nezanimanje ima gotovo svoje vzroke, zato ni dovolj le ugoviti, da se člani premalo zanimajo za sindikalno delo. Dokler pa ne bodo odpravljali dejanskih vzrokov, zanimanje članov ne bo poraslo.

Zato mora novi upravni odbor sindikalne podružnice, če resnično želi, da bi prihodnji občni zbor bil boljši od sedanjega, takoj iskati vzroke vsem slabostim in sindikalni podružnici in jih takoj odpravljati. To pa ne velja le za sindikalno podružnico Tovarne perila, kajti slične večje ali manjše pomanjkljivosti, ki pa imajo približno isti izvor, je najti še v nekaterih drugih podružnicah.

V enem letu je 650 gospodarstev dobilo elektriko

Elektrifikacija na področju radgonskega in ljutomerskega okraja je dosegla v povojnih letih lep razmah. Obrat DES, ki zajema oba obmurska okraja, je vložil mnogo truda, da se električno omrežje čim bolj razširi in izpopolni. Dosegel je precej uspehov vključno z znatno pomanjkanju materiala. V letih po osvoboditvi je obrat napeljal daljnovidno visoke napetosti v dolžini okrog 30 km in nizkonapetostnega voda 95 km. V povojnih letih je bilo na področju radgonskega obrata DES zgrajenih 14 transformatorskih postaj, od katerih so bile proti koncu preteklega leta dograjene postaje v Dragotincih, Preseki, Zepovcih in Podgorju. Lansko leto so bile elektrificirane vasi Videm, Brezje, Jamna, Biserjane, Dragotinci, Dragotinski vrh, Grabonoš, Čakova in Slapinci. To novo omrežje je doseglo 24 km in pol nizkonapetostne napeljeve in 4 km ter 200 m visokonapetostnega voda.

V zaključni fazi so tudi dela pri elektrifikaciji Apaske kotline, kjer bodo elektrificirane vasi Zepovci, Ziberci, Drobinci, Stogovci, Konjišče, Podgorje in Vratja vas. Inštalacijska dela vrši domače podjetje Elektro-radio iz Gor. Radgone in inštalacijsko podjetje Vrtnjak iz Ljutomera, dočim napeljeve priključuje DES obrat Gor. Radgone. V teh vseh dosega lojzina nizkonapetostnega voda 8 in pol km.

V ljutomerskem okraju je bilo v preteklem letu zgrajenih 4 in pol km voda visoke napetosti in 3 km nizke napetosti. V teku so dela pri napeljavi električnega voda v vajah Stanovno, Strezitina, Pavlovski vrh, Mali Prebrovnik, Libanja, Grlava. Skupna dolžina tega voda do dosega 11 km. Med manjšimi deli priključitve nadaljnjih krajev je bila v preteklem letu tudi zadržana vas Janšev vrh z 850 m dolgim omrežjem.

Lansko leto je dobilo elektriko 650 gospodarstev iz 27 vasi. Ze prve meseca v tem letu bo zasvetila elektrika v Razkrižju in Bolehniščah, kjer grade transformatorja. Transformatorja gradijo tudi v Orehovskem vrhu in Cerkvenjaku, dočim bodo gradili še v Boračevi. V tekočem letu bosta elektrificirani še vasi Moravci pri Mali Nedelji in Spodnja Ščavnica. Lansko leto je bilo zgrajenih 9 km visokonapetostnega omrežja in 45 in pol km nizkonapetostnega omrežja.

Delovni kolektiv obrata DES ima lasten elektro-strojni klub, ki je prejel 29. 11. 1951 priznanje in pohvalo Glavnega odbora ZB za Slovenijo kot najboljši klub v okraju. Ti doseženi uspehi v elektrifikaciji obmurskih krajev dokazujejo, da smo v času po osvoboditvi mnogo napravili. Z nadaljevanjem začetega dela bodo tudi ostale vasi v prihodnjih letih lahko dobile elektriko.

Kljub vsem izzivanjem bomo stali trdno v borbi jugoslovanskih narodov

V torek, 29. januarja, se je na železniški postaji v M. Soboti zbralo nad 1000 Sobočanov in prebivalcev iz okolških vasi, da so se poslovili od nove žrtve madžarskih informbirojevcev, ki je padla pred dnevi v boskem okraju na madžarski meji. Pokojnikove posmrtno ostanke so poslali v njegov rojstni kraj. Njegovi vojni tovariši in prebivalstvo ter množične organizacije in ljudski odbori so položili na krsto več deset vencov. Pevski zbor SKUD »Stefan Kovčič« pa je zapel žalostinko.

V imenu prebivalstva se je od ubitega obmejnega stražarja Bogoljuba Spasojeviča poslovil sekretar Okrajnega komiteja KPS M. Soboti. Nato je zbrana množica poslala ministru za zunanje zadeve vlade FLRJ Edvardu Kardelju resolucijo sledeče vsebine:

Prebivalstvo okraja Soboti, zbrano ob krsti padlega grančarja Bogoljuba Spasojeviča, ki so ga zločinsko umorili madžarski informbirojevci dne 27. januarja 1952 na madžarsko-jugoslovanski meji ob Tihem potoku, ko je vršil svojo državljansko dolžnost, z ogorčenjem in srdom obsoja novi zločin madžarskih informbirojevcev.

Ta zločin je nov člen v vrsti sličnih podlih dejanj, ki jih zadnje čase vedno pogosteje potegnajo na naših mejah, kljub obsodbi odnosov in izzivanju informbirojevskih držav v Organizaciji združenih narodov, ki je sprejela z ogromno večino naše resolucije.

Izzivanja kakor pri Krolivniku v jeseni leta 1951, nadalje pri Spicobregu v mesecu novembru 1951, zasledba otoka na Muri, ki je del našega ozemlja, po madžarskih četah, kakor tudi ta zadnji vdor na naše ozemlje, ka-

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Jože Petek — Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Trg zmage 5 — Poštni predal 52 — Čekovni račun: Narodna banka M. Soboti 641-90332-2 — Naročnina: celoletna 300 din, polletna 150 din, četrtletna 75 din, mesečna 25 din — Tiska Mariborska tiskarna Lzhaja vsak četrtek

žejo, da informbirojevski sosedje ne nlikar nočejo dobrih odnosov z drugimi narodi in razkrinkavajo njihovo takozvano borbo za mir kot nesramno laž. S takimi dejanji ne ogražajo samo miru na naših mejah, temveč spravljajo v nevarnost tudi svetovni mir. Zato jih lahko vsi narodi smatrajo za agresorje.

Zbrani ob mrtvem truplu nedolžne žrtve prosimo tov. ministra za zunanje zadeve, da podvzame najenergičnejše ukrepe pri vladi madžarske republike, da enkrat za vselej prepreči stalna izzivanja na naših mejah, katerih žrtve so naši državljani, ki čuvajo neodvisnost naše države in mirno graditev socializma. Zahtevamo, da se krivice tega podlega zločina pokliče na odgovornost in da se ga najstrožje kaznuje, družini padlega grančarja pa se izplača primerne odškodnine! Prav tako zahte-

vamo, da madžarske čete takoj zapustijo okupirani otok na Muri, ki predstavlja sestavni del našega ozemlja!

V kolikor pa madžarska vlada tudi sedaj ne bi ugodila tem našim upravičenim zahtevam, prosimo, da podvzamete potrebne korake v Organizaciji združenih narodov, da se preprečijo stalni obmejni incidenti in da se zagotovi mir v tem delu sveta.

Zagotavljamo Vam, da nas bo spomin na padle junake na naših mejah vzpodbujal še k večji budnosti in nikdar več ne bomo dovolili, da bi le še centimeter našega ozemlja okupirala tuja sila. V prepričanju, da boste storili vse v zaščito naših koristi in pravic, Vam zagotavljamo, da bomo kljub vsem izzivanjem stali trdno v borbi vseh jugoslovanskih narodov, ki se pod vodstvom naše Partije in vlade borijo za trajen mir v svetu.

Želijo si nazaj v Jugoslavijo

Iz Reke poročajo, da je 220 Italijanov, ki so ob priključitvi Reke k Jugoslaviji odšli v Italijo, zaprosilo za vrnitev v Jugoslavijo in za jugoslovansko državljanstvo. Drugih 70 Italijanov je zaprosilo dovoljenje za bivanje v Jugoslaviji tudi kot

tuji državljani. Optanti, kakor se nazivajo ti ljudje, so torej v Italiji razočarani.

V zadnjem času se tudi iz Avstrije vrača vedno več ljudi, ki so prej iz različnih vzrokov zapustili Jugoslavijo.

Libijo bodo sprejeli v Organizacijo Združenih narodov

Na zasedanju Generalne skupščine OZN v Parizu so sprejeli resolucijo, da se novoustanovljena država Libija sprejme v Organizacijo Združenih narodov. Sovjetski predstavnik ni glasoval niti za niti proti.

Nasprotno pa so v Parizu še hude borbe, ali naj tudi koga drugega sprejmejo v OZN. Za sprejem v OZN je namreč 16 držav vložilo prošnje. To so države, ki so bile zavezniki Nemčije kot Madžarska, Bolgarija, Finska itd., dalje države, ki so nastale po drugi svetovni vojni ali pa, ki so bile nevtralne. Sovjetska zveza hoče uvrstiti med članice OZN predvsem svoje satelite, medtem ko se zapadni zavezniki zavzemajo le za sprejem držav izven sovjetskega bloka, posebno še za Italijo. Protij temu, da bi sprejeli vse države, ki so vložile prošnje, zaenkrat nasprotujejo še mnoge delegacije. Za sprejem v OZN se poteguje tudi južnokorejska delegacija, ki istočasno zahteva da naj Koreja ne bo več razdeljena v dve državi.

Sef sovjetske delegacije Višinski je že zapustil Pariz, iz česar sklepajo, da sovjetska delegacija ne pričakuje kakšnih važnejših razprav.

Na češkem še vedno zapirajo ministre

V zadnjem tednu so na Češkoslovaškem nadaljevali s »čistito upornih elementov«. Ta teden je bil na vrsti minister državne varnosti Koptiva, katerega so zamenjali, čez čas pa ga bodo še zaprili, kot je to že znano iz njihove prakse. Dva dni pozneje so izključili iz Partije in zaprili še svetnika ministrskega predsednika Gotvalda — Ludvika Frefko, katerega so obdolžili kot upornika zoper vlado.

Le kdo na Češkoslovaškem ni vohun, upornik. Titovec itd., je dandanes že težko reči, ko vendar zapirajo najbolj znane in predne češke borce, Zakaj? Zato ker jim je že preveč bratske pomoči. Sovjetske zveze.

Churchill že spet v Londonu

Predsednik britanske vlade W. Churchill se je vrnil s potovanja po Ameriki. Ob vrnitvi je sklical izredno sejo vlade, sedaj pa je sporočeno, da bo o svojem potovanju poročal tudi v Spodnji zbornici.

Vodja ameriške agencije za skupno varnost je izjavil, da bo Vel. Britanija prejela v oboroževalne namene 300 milijonov dolarjev pomoči. Denar bodo uporabili za nakup surovin.

Mnogo brezplodnih besed o mirovni pogodbi z Avstrijo

Ze dva tedna se po evropskih prestolnicah mnogo govori in ugiba ali bo prišlo do nadaljevanja pogajanj in končno do podpisa mirovne pogodbe z Avstrijo. Kakor znano, je bilo v zadnjih dveh letih glede tega vprašanja že 259 sestankov namestnikov zunanjih ministrov štirih veselih, vendar brez uspeha. V zadnjih mesecih je spet bilo izmenjanih več not. Izgleda, da bo SZ skušala izkoristiti vsako možnost, da se avstrijsko vprašanje zavleče, če že ne stavi z dnevnega reda. Sovjeti namreč lahko izkoriščajo do mirovne sporazuma avstrijske vrelce nafte, kakor tudi vrsto večjih ind. podjetij. Poleg tega jim Avstrija daje tudi moralno pravico, da zadržujejo svoje čete na Madžarskem in v Romuniji kot preskrbovalne enote za čete v

Avstriji. Sovjetska zveza še vedno povezuje avstrijsko vprašanje s Trstom, da bi tako onemogočila sporazum med Italijo in Jugoslavijo glede rešitve tržaškega vprašanja.

Avstrijski predstavniki v svojih govorih izražajo željo po sklenitvi mirovne pogodbe, ker jih okupacija mnogo stane. Zanimivo pa je tudi to, da so pratekli teden zamenjali v Avstriji več ministrov. Po poročilih z Dunaja so novi ministri baje precej naklonjeni ideji za združitve Avstrije z Zap. Nemčijo. Čeprav bi Avstrija imela od tega gospodarske koristi, je to vsekakor zelo nevarna politična igra, pri kateri bodo gotovo posegli vmes tudi drugi narodi, ki se boje obnove nemškega militarizma.

V Egiptu nova vlada

Dogodki v Egiptu so se razvili že tako daleč, da je egiptovski kralj Faruk po krvavih spopadih v Ismailiji in drugod ob Su-eškem prekopu in po krvavih demonstracijah razpustil vlado Nahas Paše. Istočasno je kralj razglasil tudi obsedno stanje. Čete so sprejele ukaz, da streljajo na vsakega, kogar po 18. uri po krajevem času najdejo na ulici. Kralj je dal zapreti tudi več ljudi, ki so povzročali nered. Bivši predsednik Nahas Paša je preko kairske radijske postaje pozval egiptovski narod, naj bo miren in naj ohrani disciplino ter ostane vsak na svojem mestu. Pri tem je predsednik povedal, da so demonstracije doslej stale že 100 mrtvih in ranjenih, 35 požganih in porušenih poslopjv itd.

Kralj je poveril mandat za sestavo nove vlade Ali Maher Paši, ki je tudi takoj uspel sestaviti novo vlado. Poročajo, da so v novi vladi zastopani predvsem ljudje, ki ne pripadajo nobeni politični stranki. Novi ministrski predsednik je prevzel tudi zunanje ministrstvo.

Iz Kaira in Aleksandrije se slišijo glasovi, da je kralj iz-

vršil prevrat predvsem zaradi tega, ker so egiptanske zahteve po izgono Angležev s področja Sueškega prekopa izkoristili egiptovski in razni tuji temni egiptovski, ki pri tem niso mnogo mislili na egiptске interese. Po tonu izjav se da sklepati, da gre za sovjetom naklonjene ljudi, ki so podžigali mržnjo do Angležev. Več takih ljudi so ob prevratu tudi aretirali in zaprili.

Najnovejši dogodki v Egiptu utegnejo zelo koristiti Angležem, ker bo — kot zglada — nova vlada Angležem tudi bolj naklonjena. Za ureditev razmer na področju Sueškega prekopa in tam okrog se posebno zavzemajo Amerikanci.

London — Angleški zunanji minister Eden je izjavil, da eadaj še ne kaže sprejeti Zap. Nemčije v Atlantski pakt. Tudi za razpravo o tem vprašanju, baje sedaj ni primeren čas.

Teheran — Perzijska vlada je zaskrbljena zaradi dogodkov v Egiptu, ker ne ve kakšno stališče bo zavzela nova egiptovska vlada do Vel. Britanije. Predsednika perzijske in egiptovske vlade sta bila v dogovoru o z vajanju politike napram Angliji.

Podeželski ljudje se izobražujejo

V ljutomerskem okraju so v decembru lanskega leta odprli 11 kmetijskih nadaljevalnih šol. Pouk na teh šolah po predpisane učenem načrtu pomeni večjo obliko vzgojnega dela med kmečko mladino in prebivalstvom. Pod njihovim okriljem prirejajo praktične tečaje (šivilstvo, gospodinjstvo, ročna

dela itd.) ter predavanja za odrasle ljudi. Skoraj povsod, zlasti pa tam kjer množično organizacije in ljudski odbori pomagajo prosvetnim delavcem, so uspeli, da mladina množično obiskuje nadvse koristen pouk v nadaljevalnih šolah. Naj pokažejo številke!

Sedež šole	Vpisanih obiskovalcev	Udeležba v %	Praktični tečaji	Predavanja
			Štroke	Število št. ur
Miklavž	46	57	—	46
Cezanjevec	33	23	—	57
Mala Nedelja	46	25	54	40
Križevci	40	40	100 gospod.	30
Kog	69	49	71	55
Ljutomer	23	15	65 kuharski	105
Cven	40	36	90	53
Vučja vas	28	12	43	20
Tomaž	33	28	85 kuharski	14
Svetinje	74	71	96 kuharski	38
Razkrižje	39	39	100	21
Skupaj	471	364	77	4 187

Iz razpredelnice, ki nam pokaže, kakšen obisk so dosegli decembra 1951 v posameznih šolah (izvzeto je kuharski tečaj v Ljutomeru, ki se je pričel januarja, vidimo, da se je ponekod (Miklavž, Mala Nedelja, Kog, Vučja vas itd.) vpisalo v šolo mnogo večje število mladincev, kakor pa jih naštejejo pri pouku. Da je temu tako, so precej krivi starši, ki se ne brigajo za izobrazbo svojih otrok. Pri Miklavžu se mladinci izgovarjajo, da ne morejo v šolo, ker so zadržani pri rigolanju vinogradov. Drugod se mladinci izmikajo pouku in rajši zahajajo na veselice.

Zimsko vzgojno delo med mladino je torej odgovorna naloga prizadetih činiteljev in, če ni dobre volje pri starših, mladincih, množičnih organizacijah in krajevnih oblasteh, ostane še tako postrvovalno delo prosvetnih delavcev glas vpljočega v puščavi. Naziranja, da so učitelji za vse odgovorni, so lahko škodljiva, če jih ne bomo pravočasno izkoreninili iz svoje sredine. Zamenja naj jih skupna skrb za vzgojo mladine, ka-

kor jo zapažamo na Cvenu, v Svetinjah, v Križevcih in pri Tomažu, kjer se je udeležba mladine pri pouku zadovoljivo ustalila in se ustavila pri visokem odstotku. Ali jih bodo tudi drugod dohiteli?

Tudi v januarju so zabeleženi vidni uspehi. V Križevcih so v semestrskih počitnicah pričeli z gospodinjstvom in šiviljskim tečajem, obiskovalci nadaljevalne šole so osnovali pevski zbor in vadilo Nušičevega »Navadnega človeka«. Dramo bodo postavili na oder ob zaključku šolskega pouka. Pri Miklavžu se zbirajo mladinke v krožkih za kuhanje in ročna dela. Mladinke, ki skoračaj povsod nadkrižujejo v pridenosti moško mladino, se bodo pri Miklavžu predstavile starem in občinstvu v novem pevskem zboru, ki je vzklik v nadaljevalni šoli. Tudi v Svetinjah mislijo na kuharski tečaj.

Strokovnjaki radi obiščejo ljudi na podeželju. Iz naslednje razpredelnice vidimo, kaj zanimajo odrasle slušatelje strokovnih predavanj in kaj so že poslušali.

Stroka	Predavanja decembra	Predavanja januarja	Zelje slušateljev v januarja
Poljedelstvo	4	—	4
Zadružništvo	—	—	1
Sadjarstvo	1	—	—
Vrtinarstvo	—	—	1
Vinogradništvo	—	—	1
Živalske bolezni	2	1	2
Zdravstvo in nega doj.	3	—	4
Pravni predpisi	4	1	4
Knjigovodstvo	—	—	1
Mehanizacija	—	1	—
Semenogojstvo	—	1	1
Skupaj	13	4	19

Ker je v ljutomerskem okraju najbolj razvito kmetijstvo, je razumljivo, da so slušatelji postavili na prvo mesto predavanja o poljedelstvu in zatiranju živalskih bolezni. Zelo radi poslušajo tudi zdravstvena predavanja, posebno žene, o negi dojenčkov. Izredno zanimanje je

za predavanja o pravnih predpisih, saj je mnogo prošenj, ki so jih vodstva šol naslovila na pravnike z željo, da jih obiščejo. Najčisteša so predavanja s področja mladinskega prava in o nespornih zadevah ter pritožbenih pravicah državljanov.

Krajevna podjetja pri Tomažu skrbno gospodarijo

Krajevni ljudski odbor pri Tomažu je pred kratkim priredil družabni večer za odbornike in delavce krajevnih podjetij. Povabili so tudi zastopnike oblasti. Ob tej priliki so bila pohvaljena krajevna podjetja, ki so v letu 1951 prigosposodarila nad 100.000 din čistega dohodka.

Največje uspehe so dosegli čevljarji, krajevna gostilna, žaga in poljska opekarna. Za zasluge pri organizaciji prostovoljnega dela na cestah in pri popravilu potov, je ljudski odbor pohvalil odbornika Antona Kralja iz Pršetinec.

Skupina kaplana Glavača

(I. nadaljevanje)

Podobno je tudi kaplan Glavač iz klerikalnih vrst »zbral okrog sebe enako misleče ljudi ter jih navduševal za borbo proti največjemu slovenskemu in mednarodnemu sovražniku, proti komunizmu.« Krek Alojzij je o svojem vstopu v Glavačevo skupino izjavil:

V juniju 1941 sem se potom Ranta Pavla, takratnega šolskega, spoznal z ing. Emrom in Glavačem Francem, takratnim urednikom »Slovenca«. Tudi Rant je bil dopisnik »Slovenca« Omenjeni so mi zaupali, da imajo neko politično vojaško ilegalno organizacijo, in me povabili na sodelovanje. Tako sem v začetku julija vstopil v Slovensko narodno gibanje.

V to zarotniško družbo sta poleg drugih prišla tudi brata Jeljo in Danilo Capuder, o katerem je Glavač pozneje pisal, da se je »protikomunistično začel udeleževati že v poletju 1941. Zrasel je iz vrst tovarišev, ki so že v velikem delu prelili svojo kri... Padli so njegovi prijatelji, Emer, Kikelj, Kremžar in toliko drugih iz njegovega najozgega znanstva.«

Mrežo svoje zarotniške organizacije je Glavač že v začetku razpredal tudi po ostalih predelih ljubljanske pokrajine. Kot

»novinar« je konec maja 1941 potoval po Dolenjski in Beli Krajini. V Metliki se je oglasil pri prostu Klementiču Alfonzu in »hotel organizirati nekaj proti Osvobodilni fronti...« Pri metliškem prostu se je Glavač oglašal tudi pozneje »kot propagandist, ki je spomladi 1942 potoval po deželi...« Posebno pa se je naslanjal na mlade kaplane: Nandeta Babnika, Karla Wolbanga in nekatere druge, ki jih je že 1941. leta tesno priklepal nase.

Vodstvo te tajne izdajalske skupine sta si delila Glavač in Emer. Kaplan Glavač je vodil politične in propagandne zadeve, ing. Fanouš Emer pa vojaške in finančne posle. Za njima so stali klerikalni finančniki in politični vrhovi z dr. Natlačenom na čelu, ki so ju bogato podpirali z denarjem in jima dajali politična navodila. To zvezo je poletj 1941. leta vzdrževal Krek Alojzij, ki je o tem dejal:

»Ker nisem imel nobenega vpogleda v delovanje organizacije... uporabljal pa so me kot nekak most do klerikalnih političnih in finančnih krogov, sem v septembru 1941 iz Slovenskega narodnega gibanja izstopil.«

Glavač in Emer sta bila tudi neposredno povezana z dr. Na-

Boljša živinoreja jim bo prinašala mnogo koristi

Po novi razdelitvi okrajev bo od dosedanjih 18 KDZ radgonskega okraja prešlo v sestav ljutomerskega okraja 12 KDZ in v sestav mariborskega okoliškega okraja 6 KDZ. S tem se bo razmerje zadružnega sektorja v posameznih okrajih znatno spremenilo. Socialistični sektor novega ljutomerskega okraja bo s pridobljenimi dvanajstim, dosedaj gospodarsko najmočnejšimi zadrugami radgonskega okraja, pridobil nekaj nad 2000 ha zemlje.

Šedem zadrug, ki bodo pripadle v ljutomerski okraj, se živahno pripravljajo na uvedbo gospodarskega računa. Po teh zadrugah so članstvo dobro seznanili z resolucijo CK KPS o nadaljnjih poteh izgradnje socializma na naši vasi. Pri pripravah na uvedbo gospodarskega računa brezdvomno prednjači

zadruga v Apačah, kjer so z delom že tako daleč, da so si izbrali že strokovnega vodjo po novo predvidenem sistemu v zvezi s strokovnim dvigom zadružnega gospodarstva. Zelo dobro so izvedli predpripravo v VINOZ Janzverh, KDZ Stogovci, Lutveci, Žepovci ter nekoliko slabše v Segovcih in Podgorju.

Vsekakor pa mora pred uvedbo gospodarskega računa, ki bo v teh zadrugah uveden z letnimi običnimi zbori v prihodnjih tednih, prevladovati načelo dviga donosnosti teh zadrug, kot je bilo poudarjeno na nedavni seji Zadružnega sveta v Gor. Radgoni. Statistično je ugotovljeno, da je večina zadrug zadnja leta premalo razvijala živinorejo, kar je vplivalo na razvoj poljedelstva, ki rabi hlevski gnoj. Nekatero gospodarsko močno

zadruga z dobro krmsko bazo za živino so se omejevale na takšen stavež živine, zlasti goveje, ki se jim je zdel potreben za samoskrbo z mlekom. Niso pa skrbele za prodajo mleka, razen nekaj primerov dobrih zadrug. Zadružna vodstva so se šele pozno spomnili, da je treba živinorejo dvigniti, da je treba izkoristiti krmsko bazo ter hkrati za razvoj poljedelstva povečati proizvodnjo gnoja.

Eden osnovnih vzrokov je bil pomanjkanje skupnih večjih hlevov. V KDZ »Edvard Kardelje« v Apačah, »Matija Gubec« v Stogovcih in »Tone Tomšič« v Podgorju so še pravočasno začeli graditi hleve večjega obsega, kot so njihovi skoraj že zgrajeni hlevi za po 100 glav goveje živine. Žilava je bila borba teh zadrug za delovno silo, material itd., dasi investicijskega kredita niso v celoti izkoristili. Te zadruge so sporedno še adaptirale manjše hleve.

Ostale zadruge Apaške kotline so se omejevale le na adaptacije hlevov in svinjakov ter se niso upale lotiti večjih gradenj. Gospodarsko močna in po površini največja zadruga v okraju »Franca Rozmana-Staneta« v Žepovcih je sprva kazala voljo za novogradnjo večjih hlevov, a je ta načrt opustila, dasi jim je bil dan potreben staveni material. Danes Žepovčani stojijo pred problemom razvoja živinoreje, saj reče na površini skupne obdelovalne površine okrog 500 ha zemlje, od katere je 122 ha travnikov, 281 ha njiv, 75 ha pašnikov, le 187 glav goveje živine, kar je vsekakor premalo. Številni tesni hlevi, ki so raztreseni po treh vaseh te zadruge, so eden osnovnih vzrokov, da zadruga ne more razviti govedoreje tako, kot bi to bilo potrebno. Še slabše je s svinjerejo, saj reče le 118 prašičev, lahko pa bi jih dvakrat toliko, če bi za to več skrbeli že pred leti.

KDZ v Apačah je v tem pogledu na boljšem. Na površini 138 ha obdelovalne zemlje reče

nekaj nad 90 govedi ter v urejenih svinjakih okrog 120 prašičev, dočim so v lanskem letu prodali okrog 120 pittancev.

KDZ v Stogovcih, ki se zelo trudi izboljšati svoje gospodarstvo, katero je bilo lani skoraj povsem zavoženo, je z živinorejo znatno pod dejansko zmogljivostjo, saj redi na površini okrog 400 ha obdelovalne zemlje le 122 glav goveje živine in 137 prašičev; zmogljivost z ozirom na ugodno krmsko bazo pa je trikrat večja. Pred kratkim so Stogovski zadružniki že uporabili novi zadružni hlev in vanj namestili 54 govedi. Z dokončno dograditvijo tega hleva bodo imeli možnost stavež živine znatno povečati, saj bo v njem še mnogo prostora za drugo živino.

V živinoreji nekoliko bolje stojijo sta zadrugi v Lutvecih s 150 ha obdelovalne zemlje, ki redi 91 govedi in zadruga v Segovcih, ki ima 140 ha obdelovalne zemlje ter redi 73 govedi. Vendar nas te številke ne smejo zadovoljiti, saj je zmogljivost teh zadrug mnogo višja. Po svoji zmogljivosti precej primeren stavež goveje živine imajo v KDZ Podgorje, a manj skrbiijo za svinjerejo. V živinoreji pa je zelo kritično stanje v nekaterih KDZ, kot je to primer v Navsovi.

Sporedno z uvedbo gospodarskega računa in predvideno izvedbo arondacije zadružnih zemljišč bodo morale KDZ radgonskega okraja skrbeti za razvoj živinoreje. Nekatero zadrugo, kot v Apačah, prevzemajo tudi krajevna podjetja v svoje upravljanje in si na ta način utrjujejo svoje gospodarstvo. Novi gospodarsko-financični sistem bo zadrugam nudil več možnosti za nadaljnji razvoj. Seveda le takrat, če se bodo zadržniki dosledno po njem razvili. V tem pogledu je večina KDZ radgonskega okraja pokazala svojo življsko sposobnost, zato bodo v prihodnosti gotovo žele uspeh. -jh.

Malopolanska oblast

Polana — da se razumemo — o Veliki smo že marsikaj pohvalnega napisali, toda zdaj je na vrsti Mala z vsem, kar meče slabo senco na njene prebivalce, zlasti pa na njihov ljudski odbor.

Ze nekaj let doživljajo Malopolančani notranje potrebe; sovražnik, ki je bil v narodnoosvobodilnem boju potolčen, je prav v zadnjih letih polkušal motiti ljudi v tej prekmurski vasi. Ni skrivnost, da so posamezni vaščani pred leti podpirali obojeno tolpo (tkzv. križarje) in ji dali zatočišče v svojih hramih. Sovražnemu vplivu so bili izpostavljeni tudi članj krajevne oblasti, ki so jo Polančani izvolili na svobodnih volitvah. Zato so ostali brez ljudskega odbora. Ko se je nebo razjasnilo in so se Polančani odločili za nove volitve, je bilo pričakovati, da bodo za vselej zbrisali črni madež, ki je tičal nad vso vaško skupnostjo po krivdi posameznih vaščanov.

In danes? Ljudski odbor, ki so ga Polančani tokrat izvolili, je pred dnevi poslal Okrajnemu ljudskemu odboru v Lendavi poročilo, v katerem navaja, da intenzivno zbira od davkoplačevalcev pritožbe proti dokončni odmeri davka, nikjer pa ne črnh besedice o tem, da je pričel z uresničevanjem davčnih obveznosti ali kakor pravimo: s pobiranjem davka.

Ne zanikamo pravice državljanov, vlagati pritožbe, vendar se to ne pomeni, da je svojevrstno poslovanje ljudskega odbora v Mali Polani, ki se v imenu ljudstva (menda večjih kmetov) trka na prsi in moledeje, da je prenapeta krajevna davčna obveznost, pravilno. V pisni vlogi, ki jo je poslal neposredno na republiško in zvezno finančno ministrstvo (izredna pot), odreka okrajni davčni komisiji pravico, da bi izvrševala z zakonom določene naloge na njegovem področju. Te komisije skratka ne prizna za zakonito oblastno telo! Mar nekateri ljudje v Mali Polani želijo »svojo« republiko?

Ce bi ljudski odbor v Mali Polani lahko položil čiste račune, kakor je to v navadi pri večini ljudskih odborov lenjavskega okraja, bi tudi izredne pritožbene poti odpadle,

okrajna davčna komisija pa bi »zakonito« imela malo opravka v tej vasi. Toda ljudski odbor je krenil po drugi poti. Ko zagovarja svoje stališče, pozablja na dolžnosti do skupnosti. Sklicuje se na vse mogoče in nemogoče stvari, hoteč dokazati, da obvezna prodaja in davek za njihovo vas nista bila pravilno odmerjena. Obenem hočejo zanikati, da je Mala Polana gospodarsko zelo močna vas, kar pomeni prav toliko, kakor zagovarjati sebične namene posameznih kmetov in špekulantov.

Odborniki, ki so si »uspešno« delo pri odkupih in pobiranju davkov razdelili 3000 din nagrade, so prezrli dejstva: zelo razvito živinorejo in svinjerejo, ki jim spričo obilnega pridelka krmnih rastlin prinašata prav tako obilne dohodeke, številni vinogradi pri Lendavi, ki bogat rodé premožnejšim polančkim kmetom itd. Pri tem tudi pozabljajo, da dolgujejo skupnosti 2279 kg belega žita, ki so ga posestniki lani prodajali na prostem trgu po 8000 din za stot. Tudi koruzo so rajši prodali na prostem trgu. Odborniki bi pač lahko izračunali, koliko je vrgla kmetom koruza (dolgujejo 7978 kg), če so jo prodajali po 3000 din za stot ali pa jo krmili svinjam, ki so imele takrat izredno visoke cene (180 do 200 din za kg).

Kakor vidimo, je ostalo v Mali Polani mnogo blaga za prosti trg, ne računajoč presežkov, ki so ostali v kmečkih kaščah. Ali še potem lahko trdijo, da je davek previsok? Čeprav so si oni sprva zamislili načrt dokončne odmere davka v krajevnem merilu, ki je za 20.000 dinarjev manjši od vsote, plačane v štirih davčnih predurjih, so se tokrat bridko utestli. Nasproti smešnim številkam krajevne — pod vplivom veljakov sanjajoče — davčne komisije so postavljene trezne davčne mere, skladne z gospodarsko močjo kraja. Dasiravno se v polanskem ljudskem odboru izmikajo tem pravičnim ukrepom, saj imajo še 432.000 din neplačane davka za leto 1951, bo z naslednjim izvajanjem davčne politike v Mali Polani odklenkalo vsem, ki so hoteli kovati dobičke na račun poštenih davkoplačevalcev v sosednjih ljudskih odborih.

Poslovili so se od Karla Mavriča

V Gornji Radgoni je po kratkem bolehanju umrl v starosti 75 let, upok. šolski upravitelj Karel Mavrič. V terek se je poslovila od njega na radgonskem pokopališču nepregledna množica slovenskega ljudstva, njegovi številni učenci in stanovski tovariši. Poveljujoč njegovemu zaslugi tu ob severni meji so se od pokopnika poslovili ob odprtem grobu predsednik Okrajnega ljudskega odbora Peter Kociper, predsednik društva učiteljev, predsednik društva upokojencev, domači šolski upravitelj, mladinec gasilec in pionirka osnovne šole. Pevci domačega SKUD pa so mu zapeli Vigred.

Pokojni Mavrič je bil neprekinljiv vzgojitelj in učitelj, zaveden in pošten Slovenec, kremenit značaj, nad vse dober in postrvovalen tovariš, spreten organizator itd. Ne samo v Križevcih, Ljutomeru in v Radgoni, kjer je služboval, ampak daleč po vsem okraju in izven njega je segal njegov dober glas.

V Gornjo Radgono je prišel leta 1918 ter je kot narodni vzgojitelj in zaveden Slovenec

budil v takrat precej nemakurtarski Gornji Radgoni med ljudstvom narodno zavest. Na robu severne meje je vzgojil našeto mladih ljudi v dobre, poštene in zavedne Slovence, kakršni je bil sam. Reorganiziral in vnesel je novega duha v gasilske vrste, zasedel je vodilno mesto pri šokolu, v občinskem odboru itd. Blizu trideset let je bil predsednik učiteljskega društva ljutomersko-radgonskega okraja.

Leta 1937 je bil od takratnega sovražnega režima še poln življenjske sile upokojen. Toda to ga ni strlo, da bi prenehal svojim delom, ki je bilo povsem neosebno in v prid slovenskemu ljudstvu. Po prihodu nemškega okupatorja je kmalu našel stik in povezoval z Osvobodilno fronto. Kljub visokim letom se je tudi tukaj vključil v delo in pomagal, kjer koli je le mogel. Čeprav mu je v zadnjem času vid popolnoma odpovedal, je do zadnjega spremljal dogodke, ki mu jih je prebirala iz naših časopisov njegova zvesta družica, in se veseli uspehov naše socialistične domovine. Slava njegovemu spominu.

vembra sta izdala naslednji letak, s katerim sta slovenske ljudi želela odbijati od Osvobodilne fronte:»

»Vsem Slovincem!

Pod slovensko narodno krinko se pojavlja po Sloveniji tkzv. »Osvobodilna fronta«. S svojimi glasilci »Delo« in »Slovenski poročevalec« ter z letaki skuša pridobiti zase javno mnenje, z grožnjami izsiljuje denar in živež, z brezglavimi sabotažnimi dejanji peha stotine in stotine Slovencev v smrt in nesrečo.

Kaj je Osvobodilna fronta? Osvobodilna fronta je organizacija, ki so jo ustanovili komunisti, ko se je začela nemško-ruska vojna (v resnici je 27. aprila! — op. S. F.)... S svojimi narodno zveščimi gesli so sicer zvalili v Osvobodilno fronto tudi mnogo idealnih narodno tu-teh ljudi... Oboženi člani Osvobodilne fronte se sami imenujejo partizani... Izraz »partizan« prihaja od besede partija, to je stranka... Partizan je torej istoveten s pristaši Komunistične stranke...

Cemu so komunisti ustanovili Osvobodilno fronto? 1. Komunisti hočejo v Osvobodilni fronti zbrati vse za orožje sposobne slovenske moše in fante ter jih podrediti vodstvu Komunistične stranke...

3. Komunisti izvajajo s pomočjo Osvobodilne fronte sabotažna dejanja, da na ta način ustvarjajo nered po deželi in s tem pripravljajo tla komunizmu.

4. Komunisti hočejo, ko bo prišel čas, z oboženo silo Osvobodilne fronte uvesti v Sloveniji boljševiško diktaturo...

»Slovenski poročevalec« št. 24, stran 3, smatra vsako usprotovanje delu Osvobodilne fronte za izdajstvo... Jasno je, da kdor nasprotuje Osvobodilni fronti, ki jo vodi komunisti, zaradi tega ni »kdajalec«... Ne bomo nehall svariili slovensko javnost pred pogubnostjo tega dela, ki more prineti slovenskemu narodu samo uničenje in pogubo.

...Človek se sprašuje: Cemu vse te žrtve? Mar bo vojna zaradi tega en sam dan prej končana? Mar bo na ta način okupatorska vojska res pregnana s slovenske zemlje?... Ali ne vidite, da vsa ta sabotažna dejanja prinašajo našemu narodu samo škodo, samo uničenje narodnega premoženja in nepotrebnou ubijanje?...

Zato ne more nihče, ki res ljubi svoj narod, odobravati tega, kar danes počenja komunisti pod krinko Osvobodilne fronte. Komur je usoda naroda resnično pri srcu,

mora odkloniti in obsoditi početje partizanov; ki slovenskemu narodu ne more prineti sreče in lepše bodočnosti, marveč samo gorje in uničenje!

Kdor ima oči in dobro voljo mora, spregledati!»

8. »Slovenec«, 3. decembra 1943.

9. Proces proti Bitencu in sobot., Vrhovno sodišče LRS, K-1-48-22, zaslšanje Kreka Alojzija, str. 1.

10. »Slovenec«, 5. decembra 1943. Spominski članek za Danilom Capudrom.

11 Razprava proti dr. Kosiću Janku in sobot., okrožno sodišče v Ljubljani, Ko 526-45-23, zaslševanje Klementiča Alfonza.

12 Prav tam.

13 Proces proti Bitencu, zaslševanje Kreka Alojzija, str. 2.

14 »Slovenski poročevalec«, 5. decembra 1941, št. 29.

15 Kočevski proces, zaslšanje Laha Borisa 27. septembra 1943 pred PVS v Kočevju.

16 »Slovenski poročevalec«, 9. decembra 1941, št. 29.

17 Proces proti Bitencu, zaslševanje Kreka Alojzija, str. 4.

18 »Slovenec«, 3. dec. 1942.

19 Po podatkih L. D. Letak v Nar. in univ. knjižnici ima datum 7. XI. 1941. (Nadaljevanje sledi)

VESTI IZ OBMURSKIH KRAJEV

KLO Slatina Radenci je začel boljše gospodariti

Dočim je bilo delo Krajevne ljudskega odbora Slatina Radenci do marca preteklega leta tako slabo, da ga je bilo treba javno grajati, se je po tem času, ko so izvolili za predsednika tov. Jakoba Rihtarica znatno izboljšalo. Predsednik je s svojim delom pritegnil tudi ostale odbornike in krajevni odbor je začel zopet dobivati ugled. Tuji disciplina se je zboljšala, tepravi so se nekateri odborniki neopravičeno izostajali od svojih svojih delovnih obveznosti.

Gospodarstvo se je v vseh panogah izboljšalo. Dvignila se je živinoreja. Mesa ne manjka, čeravno cene živine še nihajo. V dohodkih so dosegli 23.000 din viška. Zaostanek v davkih je v prvi in drugi skupini malenkosten, v četrti skupini pa je popolnoma izterjan. Kmetje so se sejalni vse površine. Potrudili so se in pravočasno nabavili seme, čeravno so bile cene včasih neugodne.

Največjo dejavnost je pokazal Svet za komunalno in lokalno gospodarstvo, ki se je na rednih sejah posvetoval o izboljšanju gospodarstva v krajevnih podjetjih. Po zaslugi tega sveta so se stanje v krajevnih podjetjih, ki so izkazovala do marca lani samo izgubo, zelo popravilo. Tako izkazujejo najlepše uspehe krajevna pekarna, nedavno ustanovljena klavnica, brivnica in kino, medtem ko sta čevljarstva in krojaška delavnica še pasivni. Kljub prizadevanju posameznih članov sveta pa se je še premalo storilo za izboljšanje krajevnih cest. V kraju sta tudi dve gostilni socialističnega

Prepovedana „obrt“ se ne obnese

Okrajno sodišče v Murski Soboti je pred dnevi obsodilo Ludvilka Bagarija, kmeta v obmejni vasi Gorici, na štiri leta strogega zapora in Josipa Trstenjaka na štiri leta in dva meseca strogega zapora. Kaznovana sta bila zaradi opravljanja nedovoljenega posla, ko sta spravljal ljudi čez mejo v Avstrijo.

To svoje delo sta opravljal že skoraj kot »obrt«. Ker ni bilo ljudi, ki bi jih mikalo pogledati čez mejo, jih je Trstenjak šel sam nabirat na Hrvaško in jih pošiljal k Bagariju, ki jih je spravljal čez mejo. Pri tem pa sta ljudi tudi dobro oskubila za denar. Zahtevala sta toliko, kolikor sta predvidela, da dotičnik premore. Kadar pa je bil človek že pri meji, se jima v stiski ni mogel več upirati. Tako sta od štiričlanske skupine prejele 29.000 din. Ob drugi priliki je Trstenjak vtaknil v žep 10.000 din, Bagari pa od istih ljudi verjetno še več. Lansko leto juitja pa je Bagari zaslužil še prašiča, ker je omogočil beg čez mejo Jožetu Brglezu in njegovi ženi.

Končno pa sta prišla v roke pravice, ko je Trstenjak spet pripeljal dve žrtvi v Soboti in so jih prijeli. Sedaj bosta imela čas ugotovljati, da se prepovedana »obrt« ne obnese.

105 žena in mladink obiskuje kuharski tečaj

Za kuharski tečaj, ki so ga organizirali v Ljutomeru na pobudo mestne sekcije žena, je izredno zanimanje med ženami in mladinkami. Sprva se je prijavilo 60 interesentk, prvi sestanki pri študiju pa so privabili tudi tiste žene, ki se ponavadi držijo le domačega ognjišča. Prostorna kuhinja v dijaškem domu ni mogla sprejeti 105 tečajnic, ki so zaradi tega dobile mesto v dveh skupinah: popoldne prihajajo mladinke, ob večerih pa starejše gospodinjice. Tečaj vodi poznana kuharica tov. Pepca Učakarjeva s pomočjo treh članic sekcije žena. Tečajnice so same poskrbele za moko in druge potrebščine. Tečaj bo trajal 15 dni.

Polastil se je drv v državnem gozdu

Pred kratkim se je zagovarjal pred Okrajnim sodiščem v Gornji Radgoni delavec Anton Kovarič, doma iz Očeslave, ki se je protipravno polastil 3 kub. metre drv v državnem gozdu in jih je na to prodal v Gornjo Radgono. Kovarič se je zagovarjal, da se je zmotil voznik pri nakladanju, a točnejša preiskava je dognala, da je Kovarič dejanje storil namenoma, dobro vedoč, da so drva državna last. Za to ga je sodišče obsodilo na 5 mesecev zapora. -jh.

Protestna zborovanja proti zasedbi jugoslovanskega otoka na Muri

Pred kratkim so se vršila številna obiskana protestna zborovanja proti neupravičeni zasedbi jugoslovanskega otoka na Muri. Zborovanj v Gor. Radgoni, Apačah in Radencih se je udeležila velika množica ljudi, ki so ogorčeno protestirali proti tej provokaciji madžarskih oblastí. Iz zborovanj so poslali protestne resolucije naslovljene Ministrstvu za zunanje zadeve FLRJ. -jh.

Pečarovci

Delo OF v Pečarovcih zasleduje z veliko pozornostjo vse sosednje vasi, ki bodo po novi združilni povezave v eno občino. Saj je med njimi ena izmed najboljših organizacij, ki je v tekmovalstvu v čast obletnice OF prešla za svoje delo diplomu. Od svoje ustanovitve še ni pokazala omahovanja in je bila veskroz delavna na vseh področjih. Razna vprašanja vsakega, domačega življenja so reševali na svojih sestankih, včasih tudi v ostrih razpravah. Ljudje so se prepričali, da je najboljša delo v skupnem sodelovanju, zato so radi prihajali na take sestanke. Čeprav so se večkrat razšli brez sporazuma, so se sešli ponovno, da bi v vztrajno voljo odpravili nepravilnosti.

Za pestrost življenja in razvedrilo je skrbela predvsem mladina. S pomočjo upravitelja tamkajšnje šole so na domačem odru nastopili s kulturnimi sporedi. Uredili so tudi knjižnico v šoli; knjige pa kupili za denar zbran ob raznih prireditvah. Na njihovem odru pa so gostovala tudi sosednja kulturno-prosvetna društva kot Kajuh in druga.

Tako so se ljudje prepričali, da se mladinske organizacije ne bore proti vsemu staremu, -jh.

Pri popisu živine ni hotel dati podatkov

Nedavni popis živine je bil v radgonskem okraju uspešno zaključen. Krajevne popisne komisije so opravile svoje delo po večini pred postavljenim rokom. Med samim popisom so nekateri kmetovalci nasadali raznim sovražnim parolam, kot da ima popisi namen odčevitati, oddaje živine itd. Zato je bilo več primerov utaje živine. Karel Pukšič, srednji kmet iz Bengove 8, pa je bil celo tako predrzen, da popisni komisiji ni hotel dati sploh nobenih podatkov ter jo je vkljub večkratnemu opominjanju na njegovo dolžnost odlovil. Za to dejanje bo Pukšič prejel zaslužen kazni.

Mladolentico sta napeljevali na tatvine

Katarina Rakar in njena hčerka Lidija doma iz Drobincev v Apaški kotlini, sta dalj časa napeljevali mladolentico 9 let staro Julko Pešl, da je kradla svoji materi Ani Pešl raznovrstno obleko in drobne predmete, kar je prenašala Katarini Rakar. Vrednost teh nakradenih predmetov je dosegla 80.000 din. Okrajno sodišče v Gornji Radgoni je na nedavni razpravi storilki, ki sta navajali 9-letno dekle na tatvine, obsodilo vsako na 5 mesecev zapora. -jh.

Za nrevaro s hranilno knjižico leto dni zapora

Pred kratkim je bila pred Okrajnim sodiščem v Gornji Radgoni razprava zaradi nenavadne prevare s hranilno knjižico. Franc Knez, bivši poslovodja KZ iz Sovjaka, je posedoval hranilno knjižico glasečo na svoje ime, ki je bila izstavljena v Polj in je bilo na to vloženi 50 dinarjev. Imetnik knjižice Knez pa si je dal pri uslužbencu NB v Gornji Radgoni Jakobu Škerjancu vtisniti v hranilno knjižico tri bjanko pečate NB ter si je sam vprisal v knjigo hranilno vlogo 48.000 din.

S to knjižico je pričel Knez dvigati denar na raznih postah ter je dvignil skupno 4000 din. Po poročilih poštinih uradov so na Glavni pošti v Zagrebu ugotovili primanjkljaj 3950 din. Po skrbnih preiskavah in ugotovitvah se je izkazalo, da je denar dvigal navedeni Knez in kmalu so ga varnostni organi prijeli. Pred sodiščem je pod težo dokazov svoje dejanje priznal in bil obsojen poleg povračila škode še na eno leto zapora. Vsi led nedostojnega vedenja in brutalnega nastopanja na obravnavi in po obravnavi je javni tožilec v Gornji Radgoni vročil priziv zaradi preizkušnje kazni. -jh.

temveč le proti tistemu staremu, kar je bilo slabo. Dobre stvari pa mladina želi še naprej razvijati. Zato so se še mnogi, ki so prej stali ob strani in so neprijazno gledali na razmah fronte, pridružili. Tako so ob zaključku minulega leta zabeležili porast članov za 20 odst. Frontovci pa tudi pridno in z zanimanjem razpravljajo o volitvah občinskega odbora OF in so si že izbrali kandidate. S. F.

Stroga kazen za zapeljevanje mladoletnikov

Marija Kotar, srednja kmetica iz Kraljevc v radgonskem okraju je bila že od rane mladosti podvržena nemoralnemu življenju z zapeljevanjem mladoletnikov. Nedavno se je za svoja dejanja zapeljevanja 5 fantov od 12. do 13. leta starosti zagovarjala pred Okrajnim sodiščem v Gornji Radgoni. Pod težo dokazov je bila primorana priznati svoja dejanja, da je že izza svoje mladoletnosti od 17. leta naprej pa do 20. leta starosti v letih 1947 do 1950 zgrešila več kaznivih dejanj zoper dostojanstvo in moralno. Za svoja dejanja je bila obsojena na eno leto zapora. -jh.

Ljutomerski kegljači so bili v Celju poraženi

Kvalifikacijskega tekmovalja za vstop v republiško ligo, ki je bilo 4. januarja t. l. v Ljubljani na kegljiščih »Triglava« in »Slov. poročevalca«, so se udeležili tudi ljutomerski kegljači kot zmagovalec mariborske oblasti v mednarodnem slogu kegljanja. Nastopila je izbrana postava. Rezultati (+ za Ljutomer pozitivna razlika v kegljih, - negativna razlika):

Ljutomer: Kranj -42, »Triglava« Ljubljana: Ljutomer +90, Ljutomer: »Ilirija« Ljubljana +102, »Slov. Poročevalca« Ljubljana: Ljutomer +168, Ljutomer: »Beton« Celje +289.

Ljutomerčani so zasedli drugo mesto za Kranjem med nastopajočimi ekipami.

V nedeljo 20. jan. t. l. so se srečali na kegljišču celjskega »Betona« s članom republiške lige: mariborskim »Zelezničarjem« in domačim »Kladivarjem«. Tekma je bila v ospredju celjske športne javnosti. Mnogi, ki so sprva napovedali zmago Ljutomer, so se razočarali. Zmagala sta njegova nasprotnika. Rezultati: »Zelezničar«: Ljutomer 2084:2068, Ljutomer: »Kladivar« 2149:2175.

Ljutomersko moštvo se je krepko držalo, vendar je spodrsnilo sicer rutinarjem Steržanju in staremu »asu« Zavratniku, ki sta tokrat zapustila kegljišče z nenavadno nizkim številom tekmovalnih točk.

154 odlikovancev

20. januarja se je v Apačah zbralo okrog 250 ljudi, večinoma borcev in političnih delavcev iz narodnoosvobodilne borbe ter nekaj članov množičnih organizacij, ki sedaj živijo in delajo v vaseh Apaške kotline. Zbrali so se na velikem svečanem zborovanju, na katerem so zaslužnim borcem in aktivistom podelili tudi odlikovanja. Svečanosti so se udeležili tudi sekretar OK KPS Radgona, sekretar OO ZB Radgona, tamkajšnji ljudski poslanec in predstavniki JLA.

Podelili so 154 odlikovanj in sicer: Z Ordenom za hrabrost je bilo odlikovanih 10 borcev, z Medaljo za hrabrost 48, z Ordenom za sluzge za narod III. stopnje 63 in z Medaljo za sluzge za narod 33. Navzoči so z velikim navdušenjem spremljali podelitve odlikovanj. Ob zaključku pa so Centralnemu odboru ZB NOV Jugoslavije v Beogradu in Glavnemu odboru

Zadnjič sem se poslužil vlaka. Namenil sem se peljati v Maribor po mlo za britje. Praviho, da ga tam dobiš v vseh trgovinah — se razume, da le tam, kjer ga prodajajo — po 15 din kos. Zakaj bi še v Soboti plačal zanj 40 din? Če so naši ljudje dobri trgovci in se tako radi vozijo z vlakom, bom se še jaz. Saj tudi znam računati.

Spotoma sem si v Ormožu želel malo oplakniti grlo. Nisem pijanec, saj še nikoli nisem prenočil v snegu. Takrat pa me je le premotilo — pa no vino, temveč cena. V »kolodvorski restavraciji« sem naročil »špricer«. Zanj sem plačal 22 din. Ko pa sem opazil, da ostali gostje pijejo za 24 din iz enakih kozarcev čisto vino, sem si ga tudi jaz dal napolniti še enkrat s čistim vinom. Tako poceni pa se že splača piti. Saj je vino bilo le za malenkost dražje od slatine.

»Hm, spet nove cene.« sem si dejal. »Kaj če so te tudi v Mariboru spremenile, pa z mojo milno trgovino in profitom ne bo nič.« Prodajal sem vozno karto — našel sem dobrega kupca, da ni bilo treba dati provizije — in jo mahnil proti Tomažu. Spotoma me je pekla vest, ker nisem bil dosleden trgovec in sem opustil svoj načrt. Zato sem zvil k avtobusni garaži pri Tomažu, da bi se s soferjem zmenil, kako priti v Maribor.

Pred garažo so me počakale dekleta. Vsaj mislim, da me bodo vljudno sprejele. Ker pa je pravkar privozil tudi avtobus, se niso zmenile za mene, temveč le za soferja in sprevoznika. Seveda, če bi jaz bil mladi ali bi se vozil v avtobusu, bi tudi več veljal. Slišal sem namreč, da se niso zanimale za vozni red, kakor jaz, temveč za »sveterni program«. Ljudje pa so mi še pojasnili, da se taka predstava ponavlja malone vsak večer.

Spotoma v bližini Sejancev me je pobral neki mož: »Vi ste učen človek, če mnogo potujete. Povejte mi, če imam v Sejanjih domovinsko pravico?« Naredil sem se važnega, da mu ne bi pokazal svojega neznanja v teh zadevah. »Seveda imate, če ste tu rojeni in če tu živite.« »Kaj pa, če sem tu rojen, pa ne živim tu?« »Pa imate pač tu, kjer ste rojeni, ali tam, kjer živite; na obeh mestih ne mo-

rete imeti.« »Kaj pa, če nimam nikjer?« »Ni mogoče.« »Pa je mogoče, če me je zavrnil.« Tako se je zgodilo fantu Francu Antolču. Rodil se je v Sejanjih pred 23 leti in tu živel. Po odsluženju vojaškega roka se je zaposlil v Vuzenici. Sedaj pa rabi potrdilo o domovinski pravici. Pa ne more dobiti niti v Vuzenici niti v Sejanjih, niti mu ne vedo povedati, kje naj išče.

Da mi ne bi kdo še očital, da samo ljudi obiram, vam povem še nekaj lepšega. Na letnem občnem zboru vinogradniške delovne zadruge v Vinskih vrhovih sem zvedel, da kljub slabi letini in pocenitvi vina znaša delovni dan zadrudnikov 90 din. Začudil sem se, ker se mi je zdelo premalo. Ko pa sem slišal, da so pri težkem delu delavci zaslužili dva delovna dneva v enem dnevu in so lahko še normo prekoračili, pa sem ugotovil, da so zaslužili po 180, pa tudi po 200 din dnevno. Poleg tega pa so zadrudniki prejeli še drva in vinske tropine. To pa ni malo.

V Cezanjevcih sem se seznanil z njihovo »politiko«. Sicer to besedo ne bi smel uporabljati, ker se Cezanjevčani politike bojijo. Ker je ne razumejo, si v njej predstavljajo le slabosti. Za politiko pa smatrajo kratkoročno vse, kar ne razumejo. Zato so kmetijsko nadaljevalno šolo pristeli v politiko. Pa ne vsi, le vaški »politikanti«. Tem pa je le malo ljudi uspelo prepričati, da je šola škodljiva, ker je »politika«.

Teže je z organizacijami in odbori. Tu pa strah pred politiko ima več besede. Zato je najlepše pozabiti, da si član te ali one organizacije ali društva. Tako menijo celo nekateri odborniki. Zato blagajnik OF že leto dni ni pobiral članarine. Tudi odbor RK se verjetno boji, da je Rdeči križ politika, zato mirno spi. In knjižnica — še v njej je opaziti, da je nekaterim ljubše pohajkovanje mladine v brezdelju kot splošna izobrazba; da le ni politike zraven. Zato knjižničar nima komu izposojati knjig.

Če pa se cezanjevski može — morda tudi žene — zberejo na občnem zboru ali letni skupščini — kar se morajo, ker »okraj« zahteva — pa se znajdejo pred težkim vprašanjem:

Od odbora je mnogo odvisno

Pri inventuri konec septembra lanskega leta so v trgovini Kmetijske zadruge Tomaž ugotovili primanjkljaj 23.633 din. Zato je Okrajna zveza kmetijskih zadrug v Ljutomeru poslala svojega revizorja, ki je pregledal vse poslovanje od ustanovitve zadruge pa do dneva revizije. Poleg primanjkljaja je revizija ugotovila, da so vsi uslužbenci v trgovini prodajali razno blago po višjih cenah, kot so bile določene. Pralno mlo so namesto po 280 din prodajali po 300 din, brivsko mlo namesto po 800 so prodajali po 1000 din, kavo praženko namesto po 60 so prodajali po 80 pa tudi po 100 din. Trgovska pomočnica Krambergerjeva je pred revizorjem izjavila, da so blago prodajali tako, kakšen je bil človek in koliko je imel denarja. Zgrešili so še več podobnih stvari.

Spekulirali so tudi s svinjskimi kožami. Prav lepe svinjske kože so plačevali kot drugovrstne, naprej pa jih prodali kot prvovrstne. Poslovodja je »kupil« le 32 prvovrstnih kož. Koteksu v Ljutomeru pa jih je »prodal« 76 kož. Razliko v ceni pa je spravil poslovodja na škodo prodajalcev. Se bolj nezazumljivo pa je, da je kljub temu nastal primanjkljaj, ko bi tako dviganje cen in nepo-

šteno trgovanje moralo pokazati višek in še lep višek. Tudi kože niso redno izplačevali, saj so pri inventuri ugotovili, da so dolgovali za prevzete kože 118.000 din.

Ob ugotovitvi teh in podobnih pomanjkljivosti je revizija naročila upravnemu odboru, naj skrbi za izboljšanje poslovanja v trgovini. To naročilo je stavila tudi v zapisnik. Upravni odbor pa bi to moral delati tudi brez naročila revizijske komisije, saj so ga člani prav zato izvolili. To pa je tudi za normalnega človeka razumljivo, da bi upravni odbor moral zastopati koristi vseh članov in ne dovoljevati nekaj uslužbencem, da kujejo lastne dobičke na račun članov. Dober odbor bi lahko mnogo naredil.

Ponovni revizijski pregled pa je ugotovil, da upravni odbor ni naredil ničesar za izboljšanje poslovanja in za povračilo primanjkljaja. Kdo naj deli članom KZ Tomaž pravico, če si je sami ne vedo vzeti, OZK je storila svoje: pregledala je poslovanje in dala navodila. Člani pa bi morali poskrbeti, da bi se naročila revizijske komisije tudi izpolnila. To pravico imajo po zadrudnih pravilih. Za izvajanje teh nalog pa so si izvolili odbor. Toda če odbor ne dela v korist članov ali če sploh ne dela, kaj potem z njim? Bodo mar pustili, da jih bo zaradi slabega odbora nekdo izkoriščal? Ali pa bodo znali uveljaviti svojo pravico ter pomesti smetje iz svoje hiše.

Gotovo se je težko sestati, če odbor ne skliče sestanka. Toda ali nimajo v vasi Fronte? Gotovo so vsi frontovci tudi člani KZ. Zato imajo možnost na frontnem sestanku obravnavati poslovanje KZ. Po potrebi pa zahtevati od zadrudnega odbora, da skliče sestanek članov. Možnosti je mnogo, le poslužiti se jih je treba; pa jih poslovodja in pomočniki ne bodo mogli več izkoriščati. I. O.

Komu naprtiti odborniške dolžnosti? Jasno, da se jih boji vsakdo, kdor se boji politike. Zato jih je treba naprtiti nekemu za kazni. Ali pa takim, ki vedo mnogo govoriti (in zastopati svoje koristi). To se odraža v KDZ, kjer ne manjka razdiralnega, sebičnega dela. Seveda, če pa bi nekateri ljudje radi le molzli. Trgovino KZ pa nočejo prevzeti, čeprav je aktivna. Bojijo se, da bi ta lahko prispeval k utrjevanju KDZ.

Tako politiko imajo v Cezanjevcih, pa čeprav nekateri trdijo, da to ni politika. Naj si bo, kar koli je že, Cezanjevčanom je v škodo. Zato bodo gotovo tudi v tej vasi kmalu zmagovale tiste stile, ki bodo obračunale z vaškimi »politikanti«, oziroma kar rajši slišijo »antipolitikanti«.

Proti Radomersčaku pa sta mi spotoma zalrgala godca »trompetar« in »harmonikar«, da sem laže stopal. Tako hodita po vaseh voščiti »Srečno novo leto!«, čeprav sta že precej kasna. Nič ne de, glavno da dobita denar in klobasice, menita. Pa tudi vina se ne branita. Drugače pa menijo ljudje: »Novo leto je že zdavnaj minulo, pust pa je še predaleč«, pravijo in ju odsvolijo. Tega sem se tudi sam poslužil.

Težav tudi imamo, a zadovoljstvo samo eno! Nekaj podobnega sem že nekje slišal. Zato sem se na to spomnil takrat, ko mi je naročnik »Ljudskega glasa« v Hrastju-Moti potožil, da list sprejema nerodno. S tem ga nisem hotel nevljudno zavrniti, temveč ga le navdušiti, da bi vztrajal do ugodne, močne rešitve. Pravi, da mora svoj časopis, ki ga poštno plačuje, iskati po vasi, ker ga pismo-niša pusti, kjer se mu zdi. V opravičilo pismo-niši bodi rečeno, da ni dolžan (?) lista dostavljati na dom, ker je predaleč od vasi. Zato bi se bilo pametno pomeniti z njim, da bi list puščal vedno pri isti hiši, z dotičnim gospodarjem pa, da lista ne bi nikomur izposojal. Tako bi gotovo vsak naročnik najlaže in najhitreje prišel do svojega časopisa.

In končno, zapadel je sneg. Čeprav nisem smučar, sem se ga razveselil. Saj bo tudi zemlji koristno, ko jo je pokril s svojo belo odejo, da bo lahko mirno počivala. V nedeljo pa ga je le »polomil«, ko je pretrgal toliko žic. Koliko škode in koliko dela je povzročil. Nekdo pa se je le tega razveselil in sicer telefonski aparat, ker bodo nekaj dni imeli počitek.

Cepljenje z BCG

Svet za ljudsko zdravstvo M. Sobotna obvešča vse starše in vse osebe do 25. leta starosti, da bo institut za TBC na Golniku izvedel v našem okraju cepljenje proti TBC. Z delom začne v drugi polovici februarja t. l. Cepljene bodo vse osebe do 25. leta starosti.

Ker je naš okraj zelo ogrožen, je dolžnost vsakega posameznika, da prispeva svoj delež k izvedbi te akcije. Zato naj ne bo zaostankarjev, ker je to cepljenje po zakonu obvezno. O tem so obveščeni tudi KLO.

Potek cepljenja bomo pravočasno objavili.

OLO, Svet za ljudsko zdravstvo Murska Sobotna

Poravnajte zaostalo naročnino za Ljudski glas!

Predplačujte se za Ljudski glas! Letna naročnina 300 din, mesečna 25 din.

MALI OGLASI

Za pismeno dajanje naslovov je priložiti v pismu 20 din v znakmah.

Prodaj: šrotar, kapacitete do 300 kg na uro, 3 sode od 300 do 400 litrov in 2 kub. metra jesenovine in brestovine. Pavel Siftar, Puzevci, p. Bodonci.

Prodaj: kmečki voz, zidno opeko, plug in gnojnično se-salko. Sprejem v službo nad 14 let starega moškega k živini. Naslov v upravi lista.

ZEPNI KOLEDARČEK za leto 1952 še lahko dobiš v prodajalni časopisov (Zaplatic) v Murski Soboti za 3 dinarje.

Soboški gasilci prire dajo v soboto, dne 2. februarja t. l. zvečer v pro storih „Z v e z d e“

VESELI VEČER

s plesom, srečolovom in šaljivo pošto. Vsi prijatelji gasilstva vljudno vabljeni!

Obisk v sobetinski zadrugi

O naših kmečkih delovnih zadrugah smo že mnogo pisali. Gotovo pa bo naše bralce zanimalo, kako živijo in delajo zadrugi po drugih krajih. Saj kmečke delovne zadruge imamo v vsej državi. V mnogih okrajih jih je sorazmerno mnogo več kot pri nas. V žitorodnih okrajih Srbije je nad polovico — v nekaterih celo velika večina — kmetov v delovnih zadrugah.

Da ne bi bilo treba iti predaleč, se ustavimo v Sobetincih, v ptujskem okraju. Tam imajo delovno zadruge, ki je imela prav tako težak začetek, kot ga imajo skoraj vse zadruge. Kmetje so se združili, niso pa imeli potrebnih zgradb in strojev. Zadrugi pa ni manjkalo dobre volje, da bi si ustvarili vse tisto, kar jim je manjkalo. Zato zadruge ni ostala brez uspehov. Življenje in delo v zadrugi vam prikažemo tako, kakor ga je pred kratkim opisal neki novinar, ki je zadrugo po nekaj letih drugič obiskal.

V zadrugi pisarni — tokrat v eni novozgrajenih zadrugi hiš — sta sedela za mizo resno zamišljen predsednik zadruge in podpredsednik. Svinčnikova sta začrtavala na karto zemljišče zadrugne parcele in pripravljala predlog za arondacijo. Spet sam začel po stari navadi novinarsko zasliševanje. Vse bi rad zvedel v eni sapi. Toda tokrat sem imel res kaj zvedeti. Eno prvih vprašanj je bilo: Kaj ste zgradili doslej?

»Kaj smo zgradili? Naj naštejemo? Remizo za stroje, do go 75 metrov, ki je podkletena in gre v klet 12 vagonov krompirja, dve novi hiši, 3 silose, od katerih ima vsak 140 kubičnih metrov prostornine, menzo za 290 sedeži, dve skladišči s 316 kub. metri prostornine, gradimo hlev za 50 glav goveje živine, adaptirali smo 3 goveje hleve, konjski hlev, 3 svinjake, popolnoma smo opremili mizarstvo delavnico, kovačijo, kolarnico...«

Pustimo naštevaje, sem prosil, pojdemo si te stvari rajše ogledat. Odšli smo prav tja, kjer sta pred leti stala s predsednikom in gledala v misli bodočnost. Toda tu danes ni bila več prazna, požeta njiva. Velika bela stavba — zadruga remiza, zraven v grobem dograjen goveji hlev in nato trije veliki silosi. Bodočnost postaja sedanjost. Iz velikih silosov so pravkar nalagali na voz silažo. Daleč naokoli je prijetno zadušje, kakor bi bilo vse polno rožičev. Slačica za živino. Ti silosi imajo zanimivo zgodovino. Takole pripovedujejo.

»Saj se še spominjaš kampanje za silose?« Kako bi se je ne, sem celo sam pisal o koristnosti silosov, ampak samo dva meseca, potem pa smo silose molče pokopali, kakor vse kampanjske stvari. Malce jedko sem se spomnil te, še nepregnane navade, toda tovariš je nadaljeval: »No, takrat so se vsi branili silosov kot hudčič križi. Mi smo pa rekli: Postavite nam tri. Zgradili so jih in nas stanejo vsi trije nekaj nad 60 tisočakov. Zdaj pa premisli, samo za stroho enega silosa smo pred kratkim dali nad 50 tisočakov.« Nasmeh-

nil se je. »Zasadili smo koruzo. Ko je bila lepo zelena, smo zapeljali vanjo s kosilnico. Kmetje iz drugih vasi so samo zmajevali z glavami. Pravili so, da smo znoreli. Mi smo pa 8 dni noč in dan polnili silose...«

Medtem se nam je pridružil brigadir strojne brigade. Tudi on je eden prvih, ki so vstopili v zadruge. Pogledal je na uro. »Ob enim moram v Markovce, sem odgovoren za predvojaško vzgojo.« Takrat sem se mimogrede spomnil, da so mi pred leti pravili o dveh partizanih, komandirju in komisariju čete, ki sta člana sobetinske zadruge. Eden teh dveh je predsednik zadruge, drugi pa prav tale strojni brigadir. Popeljal nas je v svoj povojni štab — strojno remizo. Zamislite si široko dvorano, dolgo skoraj 50 metrov. V njej stoji stroj pri stroju. Stirje traktorji, tri mlatnice, tri snopovzalke, stiskalnica za seno, štiri vprežne grablje, dva obračalnika, 4 konjske sejalnice, traktorske sejalnice, selektor in kaj vem kaj še vse. Zazdelo se mi je, kakor da sem na razstavi kmetijskih strojev. Ne da bi hotel, mi je ušlo: »Kje ste pa vse tole naravnali?« Nič mi ni zameril. »Pravi naravnali. Pravzaprav smo res naravnali. Kjerkoli smo zvedeli za kak stroj, ki je rjavel na dežju, smo šli ponj in ga popravili. Nekaj smo kupili v inozemstvu, nekaj doma, pa se nam je nabralo.« Pokazal je na kup plugov in drugih priprav za obdelovanje zemlje. »Tole pa prodajamo. Kdor hoče, naj si to šaro kar naprti na ramo, pri nas je ne rabiamo več.«

Če se spomnim nekaj nazaj, ko je imela zadruge samo dva para konj, se mi zdijo tako govornje kar preveč predrzno. Toda res je. V Sobetincih teh stvari ne potrebujejo več. Tisti časi so že za nami.

»No, če te že zanima, imamo strojev za popolno strojno obdelavo 500 hektarov zemlje. Tudi mehanično delavnico imamo. Stroje in traktorje popravljamo sami, je ceneje.« Kaj naj človek reče k vsemu temu? Edino, kar je; veselil se z njimi vred.

Ko smo si malo kasneje ogledovali živahno vrvenje pri gradnji novega govejega hleva, sem se mimogrede spomnil besed iz zapisnika upravnega odbora delovne zadruge na Cvenu. Takole nekako piše tam: »Upravni odbor ugotavlja, da je pokazala praksa, da se skupna reja goveje živine ne obnese, kar dokazuje predvsem to, da so bile krave pred združitvijo lepše. Zaradi tega sklene, da se vrnejo v oskrbo posameznikom. Žal mi je, da nisem prepisal teh stavkov iz zapisnika seje dobesedno. Ko sem o tej svojevrstni ugotovitvi pripovedoval sobetinskimi zadrugi, mi skoraj niso verjeli.

Dvanajsta ura je že minila. Povabili so nas na kosilo v zadrugo menzo. Aha, skupni kotel, bo morda pomislil kak večni črnogled. Prava pravcata menza, kjer kuhajo le kosilo za tiste seveda, ki si raje prihranijo čas, ki bi ga izgubili s kuhanjem doma. V menzi se hrani nekaj

nad polovico zadrugi. Treba je reči, da bi se s kosilom pohvalil tudi marsikak razvajejec. Najprej nekakšna omaka, v kateri so plaval precejšnji koščki prašička, zvrhan krožnik lepo pripravljenega krompirja in dobršen kos jabolčnega zavitka. Vse skupaj 15 din za zadrugičke, za nas goste pa 30 din. Za lažje želodce pa se dobi še dodatek. Kje je načelo rentabilnosti, boste rekli? No, s to stvarjo pa so naredili nekak kompromis. Krompir računa zadruge menzi po proizvodni ceniki je 2 din kilogram, podobno pa je tudi z drugimi stvarmi.

Vrnili smo se v zadrugo pisarno. Tu so nam pokazali podatki tale napredek zadruge. Leta 1947 ha orne zemlje, letos 174 ha, leta 1947 tri glave goveje živine, letos 84 glav, takrat 7 družin, letos 26 družin, takrat samo del Sobetincev, letos skoraj tri vasi, itd. In vrednost delovnega dne? Ta neprestano hiti navzgor. Leta 1948 so dobili zadrugičke za delovni dan 79 din, leta 1949 86 din, lani 153 din, letos pa bo znašal delovni dan 250 din. Toda, da ne bo nespornost, toliko znaša delovni dan samo v denarju in bonih. V to vsoto ni všteta vrednost pridelkov, ki so jih zadrugičke dobili od zadruge, niti ne dohodki zadrugičkov z ohlišnic. Kar lepo je slišati, ko knjigovodkinja pove, da je zadruge pridelala 33 vagonov krompirja in da so ga dali na trg 26 vagonov, ostalo pa bo za seme in prašičjo krmo. »Kolikšen bi bil letos zaslužek, če nam ne bi toča uničila vseh žit. Nič manj kot rabiamo več.«

PUSTNA MAŠKERADA

v Murski Soboti ni več skrivnost

37 ha žitaric smo morali pokositi. Prava sreča, da smo imeli žito vsaj delno zavarovano.« pripovedujejo zadrugičke.

»Kaj pa gospodarnostni račun?« sem še povprašal.

»Ne bo pretežko — meni predsednik — osnovo imamo izdelano. Zdaj, ko bo manj dela, pa se bomo usedli za nekaj dni vsi zadrugički in temeljiteje prešetali vse stvari okoli računa. Potem pa ga bomo začeli postopno uvajati.

Poslovil sem se in spet kot pred tremi leti premišljeval o bodočnosti sobetinskih zadrugičkov. Izvršili bodo arondacijo, v zadruge bodo vstopali novi zadrugički. Kdo bo zmagal, janes ni več vprašanje. Zadrugički v Sobetincih so zgradili precej stavb, dosegli pa so prav tako velike uspehe pri graditvi seba, pri graditvi socialističnega zadrugička. Čeprav imajo sem ter tja tudi po kako slabost, toda uspehi so tu in jih nihče ne more zanikati.

Živali zebe

Vsak rejec mora skrbeti, da živali niso na mrzlem. Na mrzlo vreme se mora pripraviti pravočasno jeseni, ko pripravlja živali za prezimovanje in zimska bivališča zanje.

Če pa kak rejec vendarle ni storil vsega potrebnega, tedaj je nujno, da pohiti takrat, ko pritisne mraz.

Poglejmo, če so stekla v oknih čela. Če niso, tedaj moramo okna popraviti. Ako nimamo pri roki stekla, bomo namesto šipe postavili desko alllepenko ali pa bomo odprtno zadelali s krpami. Ugodno to ni, zlasti če s tem omejimo dostop svetlobe. Vendar je v hudem mrazu najvažnejše, da preprečimo dostop mraza vsaj takrat, ko najbolj pritisne, da živali zavarujemo pred hudim mrazom.

Prepih v živalskih bivališčih je za žival vedno kvaren. Posebno je nevaren v času mraza. Mrzel prepih je naravnost strupen. Urediti moramo potrebno, da se vrata dobro zapirajo. Koristno je, če vrata tudi opazimo s slamnatim opažem, da mraz ne more uhajati skozi tanki les ali špranje in reže na vratih. V najhujšem mrazu opazimo s slamo tudi okna. Komine najhujši mraz, opaž odstranimo. Pri tem moramo paziti, da se v živalskih bivališčih vendarle izmenjuje zrak toliko, da ne postanejo zatohla in da živali dan za dnem ne vdihavajo slabega zraka, zaradi česar slabe in tudi obolevajo.

Mraz težko prenašajo vse živali. Nekateri pa ga prenašajo izrazito slabo. Koze so n. pr. za mraz zelo občutljive. Kunci so za mraz domala neobčutljivi. Prehudemu mrazu pa jih vseeno ne izpostavljamo. Vsaj dolgo ne. Znano je, da pisanje prašiča slabo uspeva, če ni prasič v toplem in suhem svinjaku.

Zelo slabo se v mrazu proutijo kokoši. Prva posledica mraza je, da kokoši ne neso. Če so kokoši dobro operjene, jim mraz ni posebno nevaren, le nesnost prestane. Nevaren pa je mraz za kokoši, ki imajo veliko režo. Predvsem so občutljivi za mraz petelin, ki imajo vedno večjo režo nego kokoši. Leghornski petelin ima tako ogromno režo in podbradek, da je ponoči ne spravi pod peruti in mu zato zmrzne, čim pade toplota malo globlje pod ničlo.

Poleg živali moramo pred mrazom zavarovati tudi posodo za krmo in vodo. Krmo mraz kvari ali jo celo uniči. Namrza krma je za žival strupena. Posodo za vodo mraz uniči, ker jo led razganja. Zato je prav, da dajemo kokošim pozimi piti samo opoldne in pozno popoldne za kako uro in nato napajalnico shranimo na toplem prostoru. Kdor čez noč pušča napajalnike na mrazu, bo kmalu brez njih.

Čim bolj so živali zdrave in jih zadosti krmimo, tem boljso odporne zoper mraz. Bolehne ali slabo krmiljene živali so neodporne in jih zebe prej ter bolj nego zdrave, močne in odporne živali. Zato varujemo živali pred mrazom in posledicami ta-

ŠPORT

Ljutomerski kasači

V januarju je bilo v prostorih restavracije »Triglav« v Ljutomeru občni zbor kluba za konjski šport, katerega se je udeležilo rekordno število članov, med njimi tudi zastopniki ljudske oblasti in gostje sosednjega kluba iz Radgone.

O delu kluba je poročal predsednik tov. Mirko Rajh. Posnemamo nekaj misli iz njegovega poročila: Mišljenja, ki se pojavljajo pri nekaterih ljudeh, da bo konj spričo mehanizacije našega kmetijstva odigral svojo vlogo, so v osnovi napačna. Kakor doslej, bo naloga konjerejske zadruge na Cvenu in Klubu za konjski šport v Ljutomeru, da skrbita za izborne plemenjake, ki bodo s svojimi lastnostmi prekašali ostale pasme domačih konj, sčasoma pa si utripi pot v druge republike in tuje države. Ugotovil je, da so za

vala; izravnavali so progo, navozili nanjo nad 1000 kub. metrov gramoza, vložili odtočne cevi, očistili kanale in jarke, posekali grmičevje itd. Klub je za dosedanja gradbena dela investiral iz svoje blagajne nad 380.000 din. Lanski društveni dohodki niso krili potrebnih izdatkov, vendar bo klub s kreditom republiške zveze in z zneskom izterjanih dolgov zlezal na zeleno nebo.

V razpravi so člani sprejeli letošnji koledar prireditve, ki predvideva organizacijo spomladanskega crossa in spomladanskih, poletnih ter jesenskih dirk na cvenskem dirkališču. Dirkači so izrazili zaskrbljenost zaradi visokih železniških tarif, ki jim praktično onemogočajo udeležbo na tekmovalnih v republiki, izvemši kraje v bližnji okolici. Novemu odboru

konjerejo, posebno pa za rejo kasačev, premalo skrbeli. Oviralo jih je predvsem pomanjkanje krme, zlasti močnih krmil, v sušnih letih. Pomanjkljivo krmiljenje kasačev je vplivalo na njihovo kondicijo in zdržljivost, hkrati pa tudi na tekmovalne rezultate, dosežene na domačih in zveznih dirkališčih.

Klub, ki je našel razumevanje za konjski šport pri oblastnih organih in prebivalstvu, je organiziral lani na cvenskem dirkališču štiri večje prireditve.

Ljutomerski kasači pa so uspešno nastopili v St. Jerneju, na Krškem, v Kranju, Mariboru, pri Sv. Lenartu in na zveznem dirkališču v Beogradu.

Poleg množične udeležbe članov na vseh večjih tekmovalnih (v Beogradu je šlo 52 članov!), je klub izdatno podprl republiško Zvezo pri organizaciji republiškega kasaškega treninga na Cvenu, ki ga je vodil poznani trener Drago Hafner iz Zagreba. Uredil je dirkalno stezo in hleve, ustanovil menzo itd. ter iz svojih sredstev prispeval nad 30.000 din.

Gradnja novega hipodroma v Ljutomeru je lani kljub različnim težavam vidno napredovala, da skrbimo za njihovo zdravje in dobro hrano.

Sploh moramo v mrazu skrbeti za boljše, izdatnejše krmo. Takrat dajemo živalim več škrobove hrane, ki ogreva telo. Koruzo s pridom uporabljamo v ta namen ne samo pri kokoših, temveč tudi pri kuncih, kozah in pri mnogih drugih živalih.

S. J.

GRICIGAL VANC:

BRATOVA KRI

Niti mati ni mogla priliti svoje zaskrbljenosti, kar se ji je odražalo na obrazu in čutilo v besedah. Le oče se je delal najbolj ravnodušnega, čeprav mu ni bilo vseeno, kako se bo zadeva nadaljevala in kako končala. Z raznimi šalami pa je hotel skrb pregnati ali vsaj za nekaj časa pozabiti na njo. Le Marica je bila brezskrbna, ker se ji je zdelo, da bo Jože vse to lahko rešil brez težav. Bila je vesela, da je ni nihče svaril, naj ne govori toliko. Saj bi gotovo večkrat zavladal mučen molk, če Marica ne bi toliko čebijala.

IV.

»Anica, Anica!« je zadonel ženski glas iz kuhinje.

»Ze grem,« je odgovorilo brhko dekle v sobi. Bila je še mlada, saj je imela komaj 20 let. Obledela je bila v preprosto, a vendar čisto in toplo obleko, ker je zunaj bil mraz. Sicer pa se njena obleka ni mnogo razlikovala od vsakdanje obleke deklet v bližnjem mestecu. Po obleki je bilo sploh težko ločiti vaše prebivalce teh krajev od mestnih. Posebno ob nedeljah. Ob delavnikih pa so vaščani bili oblečeni v odgmrjene, zakrpane, včasih tudi raztrgane obleke. Anica je imela pisan predpasnik krojen podobno kot beli predpasniki gospodinjskih

pomočnic v mestu. Kite je imela zavezane pod rdečepisano ruto.

Stala je ob oknu, ker se je že mračilo, in brala neko pismo. Bila je nejevoljna. Kdo ve, ali zaradi tega, ker jo je nekdo motil pri branju pisma ali zaradi vesti, ki jih je brala v pismu?

»Anica, Anica!« jo je ponovno zmotil ženski glas iz kuhinje. Hitro je zvila pismo in ga vtaknila v žep na notranji strani predpasnika ter stekla v kuhinjo.

»Kje pa hodiš ali kaj delaš?« se je jezila mati, ki je mesila testo.

»Saj ne morem vsega naenkrat,« ji je nejevoljno odgovorila hči.

»Hitro mi prinesi sladko mleko!« ji je velela mati. »To moram zamesiti z mlekom, da bo boljše. Stopi no, stopi! Ne vleci se tako kot megla!« se je hudovalela mati.

»Saj že grem,« je odgovorila Anica, a se je obračala, kot da bi nekaj iskala ali ugibala.

»Glej jo, glej, kako se drži! Mar vse to pripravljamo za mene? Se mar jaz možim ali ti?« se je mati bolj šaljiva kot jezila, da bi jo spravila v dobro voljo.

»Saj sem vam rekla, da se ne bom omožila,« jo je zavrnila hči z ostrim, vendar se je zdelo, oklevajočim glasom.

»Stopi no, stopi po mleko in se nič ne cmeri! Tudi meni je bilo neprijetno, ko sem se omožila. Pa mora tako biti.« Zadržane besede so zvenele skoraj kot vzdihljaj. Sreča, da jih Anica ni slišala, ker je že odšla. Ko se je vrnila z mlekom, je mati nadaljevala s trdnjšim glasom:

»Pa vse to kmalu mine. Boš videla, kako boš še vesela in namna z očetom zahvalna, ker sva tako poskrbela zate.« Trenutek je pomolčala, kakor da išče lepših besed, potem pa je hitro pristavila: »Takega ženina, kot je Cukov Martin, bi res težko dobila...«

»Rekla sem vam, da ga ne maram,« se je razjezila Anica. Skoraj na jok ji je šlo, nekaj iz jeze, nekaj iz žalosti. Zakaj ji mati toliko prigovarja? Če njene besede, njeni ugovori nič ne pomagajo, bi mati naj vsaj rekla, tako je in amen, ter ne bi bilo treba o tem toliko govoriti. Čim več ji je mati govorila in ji dokazovala, da bo za njo tako najbolje, tem huje ji je bilo in tem večji odpor je čutila.

»Glej jo norico! Kaj pa bi ti lahko nudil Korenčkov Jože? Ker doma ni imel kaj žreti je moral iti v tužino s trebuhom za kruhom. Bi se mar tudi ti potepala z njim po svetu? Marti n pa ti bo lahko nudil vse, kar ti bo srce poželelo,« ji je strpljivo razlagala mati.

»Ne maram nič, od Martina čisto nič! Ne maram tega, kar prisižu z goljufijami pri kupčevanju!« se je upirala hči. »Glej jo, glej! Mar denar ni

denar, pa če ga zaslužiš kakor koli? Če ga ne bi on, bi ga nekdo drugi...«

»Ne maram Martina!« je trmasto vztrajala hči. »Če se poročim, si želim poštenega moža.«

»Mar Martin ni dovolj pošten za tebe?«

»Ne maram takega, o katerem ljudje toliko govorijo in pripovedujejo. Če zasluži, tudi zapravi: po gostilnah hodi in z ženskami zapravlja denar.«

»To je le obrekovanje,« jo je zavrnila mati. »Dekleta so ti nevoščljive zaradi tvoje sreče, ker boš dobila takega moža, zato bi te rade odvrnile od njega. Ti norica pa jih poslušaj in jim verjameš. Kako se ti lahko smejajo!«

Anici so zmanjkali ugovori. Vendar se ni hotela vdati in materi priznati, da je prav povedala. Zato je rekla, kar je slišala od ljudi:

»Tega Cuka da bi vzela, ki je podoben pravemu čuku?«

»Kaj se drzneš govoriti?!« se je razjezila mati. »Čeprav je deset let starejši od tebe, je za te še predober. Zato ti rečem, ni besede več; zvečer pa se pripravljaj, kot se spodobi, da ne boš delala sramote sebi in meni, ko te pride snubit!«

Vsa skrušena se je Anica zatekla v sobo. Ko je bila sama, so ji iz oči privrele vroče in debele solze in je zahtela.

»Jože, Jože, zakaj se nisi vrnil, če namaravaš priti?! Zakaj odlašaj tako dolgo?! Lju-

bim te, tako vroče te ljubim! Vendar ne vem, če bom vzdržala ta večer. Toda če bom preomlila svojo besedo, je ne bom po svojih krivdi. Zakaj ne prideš? Jaz se staršem ne morem dalje upirati. Moja volja je izmučena od neprestanih borb. Izpolniti bom morala voljo svojih staršev, čeprav vem, da zaradi tega ne bom nikoli srečna. Jože, ali me še sploh ljubiš ali si me prepustil moji usodi?...«

Tudi materi so se zalesketale solze v oči, ko je hči odšla iz kuhinje. Pa se ni smela predajati sentimentalnosti, ne, zaradi svojega moža ne.

Mati jo je spet poklicala. Z žepnim robcem si je z lic utrla sledove solz. Zdelo se ji je, da ji je jok pomagal. Prevzela jo je neka navidezna, trenutna pomirjenost. Brez odpora se je vdala v usodo.

V.

Ko se je zmrčilo, je iz kuhinje prijetno dišalo. Cukov Martin je namreč prejšnji večer povedal, da bo ta večer prišel zasnuti Anico, Stari Sršen. Aničin oče, je bil s to odločitvijo zadovoljen, češ da bo tako pri hiši vsaj prej mir. Da bi se pred bodočim zetom bolje postavili, je gospodinja pripravljala okusen in obilen prigrizek. Prijeten vonj se je širil celo v vežo in udarjal v nos.

Gospodar je bil sam v sobi. Anica se je izogibala očeta, zato ni hotela več v sobo. Otroci pa so bili v zadnji sobi. Anica

pa je imela tudi mnogo opravka v kuhinji, kjer je morala pomagati materi. Tudi prašiče je zvečer morala nakrmiti.

Sršen je kadil cigaro in zadovoljno, od veselja celo nestrpno, stopal po sobi. S časom je postajal še nestrpnejši. Otrisal je pepel s cigare in pogledoval na uro.

»Pa smo le dočakali,« se je tolažil, hotel tako pregnati nestrpnost, ker snubec tako dolgo ni bilo. Sicer se je komaj zmrčilo, pa je želel, da bi prišli čim prej. Nemir mu je vzvzujal Aničin odpor, zato je želel čim prej urediti. Sele ko je začel sanjati o svoji moči, se nemir umikal. Vsedel se je za mizo pogrnjeno z belim prtom in s prsti bobnal po njej.

S Cukovim Martinom je prišel stric Matija. Ko ga je Martin predstavil, mu je Sršen zadovoljno stisnil desnico.

»Veseli me, da vas spoznam kot svojega bodočega sorodnika in strica moje hčerke!« se je smejal. Ker je Matija stanoval v tretji vasi od Podbrega, se deslejš nista poznala. Gotovo sta se že kdaj srečala, kakor sta ugovarjala, pa se nista zmenila drug za drugega.

»Tudi mene veseli spoznati spoštovanega Sršena, ki ima hčerko, katere glas gre v tretjo vas,« se je dobričal Matija.

»In mene veseli, da imate takega sinovca, da lahko naredimo zakonsko kupčijo,« mu je odgovoril Sršen.

(Nadaljevanje sledi)